Έξι μήνες μετά τη μάχη της Ποτίδαιας, καθώς άρχιζε η άνοιξη, περίπου 300 Θηβαίοι και με αρχηγούς τους βοιωτάρχες **Πυθάγγελο του Φυλείδου, Διέμπορο του Ονητορίδου** μπήκαν την ώρα του πρώτου ύπνου στην Πλάταια της Βοιωτίας, σύμμαχο των Αθηναίων. Τους είχαν ενθαρρύνει σ' αυτό και τους άνοιξαν τις πύλες ο Πλαταιεύς **Ναυκλείδης** και οι οπαδοί του, που ήθελαν να πάρουν την εξουσία στα χέρια τους, να σκοτώσουν τους πολιτικούς τους αντιπάλους και να γίνουν σύμμαχοι της Θήβας. Τις μυστικές συνεννοήσεις τις είχαν κάνει με τον **Ευρύμαχο του Λεοντιάδου** που ήταν ισχυρός παράγων στη Θήβα.

Συγκεντρώθηκαν όλοι στην αγορά όπου απόθεσαν τα όπλα τους και, αντί ν' ακούσουν τον Ναυκλείδη που τους προέτρεπε να πάνε αμέσως στα σπίτια των εχθρών τους, αποφάσισαν να μεταχειριστούν ειρηνικά μέσα, διαγγέλματα, ώστε να προσεταιρισθούν την πολιτεία η οποία να κάνει συνθήκη μαζί τους και να είναι φίλη τους. Έβγαλαν κήρυκα που διαλάλησε ότι όποιος θέλει να είναι σύμμαχος με τους Θηβαίους κατά τα πατροπαράδοτα έθιμα της Βοιωτικής Συμμαχίας, έπρεπε να παρουσιαστεί ένοπλος και να ενωθεί μαζί τους.

Οι Πλαταιείς, μόλις κατάλαβαν ότι οι Θηβαίοι ήσαν μέσα στα τείχη και ότι είχαν πάρει την πολιτεία αιφνιδιαστικά, πανικοβλήθηκαν, γιατί νόμισαν πως είχαν μπει πολύ περισσότεροι Θηβαίοι, δέχτηκαν τους όρους, έκαναν συμφωνία και κάθισαν ήσυχοι. Αλλά κατάλαβαν ότι οι Θηβαίοι δεν ήσαν πολλοί κ' έκριναν ότι, αν τους επιτεθούν, εύκολα θα τους νικήσουν. Η μεγάλη πλειοψηφία των κατοίκων δεν ήθελε να εγκαταλείψει τη συμμαχία μα την Αθήνα. Αποφάσισαν να επιχειρήσουν επίθεση. Πριν χαράξει έκαναν επίθεση και άρχισαν αγώνα σώμα με σώμα.

Οι Θηβαίοι, όταν κατάλαβαν ότι τους είχαν απατήσει, πύκνωσαν τις τάξεις τους και απέκρουσαν τις επιθέσεις, απ' όπου κι αν έρχονταν. Τις απόκρουσαν δύο και τρεις φορές, αλλά όταν οι Πλαταιείς έκαναν επίθεση με μεγάλη βοή και από τα σπίτια γυναίκες και δούλοι άρχισαν, φωνάζοντας, να τους ρίχνουν πέτρες και κεραμίδια, κάτω από τη βροχή που έπεφτε δυνατή όλη την νύχτα, φοβήθηκαν κι άρχισαν να υποχωρούν μέσ' από τους δρόμους της πολιτείας. Σκοτώθηκαν πολλοί Θηβαίοι. Κάποιος από τους Πλαταιείς έκλεισε την πύλη από την οποία είχαν μπει η Θηβαίοι και ήταν ακόμα ανοιχτή. Έτσι ούτε απ' εκεί μπορούσαν πια να βγουν. Καταδιωγμένοι μεσ' τους δρόμους, άλλοι ανέβηκαν στα τείχη και πήδηξαν έξω και οι περισσότεροι σκοτώθηκαν. Μερικοί έφτασαν σε μιαν αφύλακτη πύλη, όπου χωρίς να τους νοιώσουν έσπασαν τον σύρτη και βγήκαν, αλλά όχι πολλοί, γιατί τους κατάλαβαν αμέσως. Οι περισσότεροι όρμησαν μέσα σ' ένα μεγάλο οίκημα που αποτελούσε μέρος του τείχους κ' έτυχε η πόρτα του να είναι ανοιχτή. Νόμισαν πως η πόρτα ήταν πύλη

του τείχους που οδηγούσε προς τα έξω. Τέλος αυτοί και όσοι άλλοι Θηβαίοι περιπλανιόνταν μέσα στην πολιτεία παραδόθηκαν με τα όπλα τους και άνευ όρων στους Πλαταιείς.

Οι άλλοι Θηβαίοι, που κατά το σχέδιο έπρεπε να φτάσουν με πολύ στρατό όσο ήταν ακόμη νύχτα καθυστέρησαν λόγω της ραγδαίας και έφθασαν στην Πλάταια όταν οι πρώτοι είχαν σκοτωθεί ή πιαστεί αιχμάλωτοι. Όταν έμαθαν τι έγινε σκέφτηκαν να πιάσουν όσους Πλαταιείς ήσαν έξω από τα τείχη για ομήρους. Οι Πλαταιείς όμως το υποπτεύθηκαν, έστειλαν κήρυκα στους Θηβαίους και τους μήνυσαν πως η επιχείρησή τους αυτή και η προσπάθεια να κυριεύσουν την πολιτεία σε καιρό ειρήνης ήταν άνομη πράξη. Τους παρήγγειλαν να μην πειράξουν κανένα από τους Πλαταιείς που ήσαν στα χωράφια, ειδεμή θα σκότωναν όλους τους αιχμαλώτους που είχαν στα χέρια τους. Οι Θηβαίοι ισχυρίζονταν ότι τους είπαν ότι αν φύγουν από τα εδάφη της Πλάταιας θα άφηναν ελεύθερους τους αιχμαλώτους και έδωσαν και όρκο, οι Πλαταιείς όμως το αρνιούνταν. Οι Θηβαίοι αποσύρθηκαν από το έδαφος της Πλάταιας χωρίς να κάνουν λεηλασία, και οι Πλαταιείς μόλις μαζεύτηκαν από την ύπαιθρο σκότωσαν όλους τους αιχμαλώτους. Ήταν 180 και μεταξύ τους και ο Ευρύμαχος.

Μετά από αυτά έστειλαν αγγελιαφόρο στην Αθήνα και έκαναν σύντομη ανακωχή με τους Θηβαίους για να μαζέψουν αυτοί τους νεκρούς τους. Οι Αθηναίοι μόλις έμαθαν τα όσα συνέβησαν συνέλαβαν αμέσως όσους Βοιωτούς ήσαν στην Αττική. Έστειλαν βιαστικά κήρυκα στην Πλαταία παραγγέλοντάς τους να μην πειράξουν τους Θηβαίους αιχμαλώτους προτού τους πουν τι έπρεπε να κάνουν. Ο κήρυκας όμως έφθασε στην Πλάταια όταν οι Θηβαίοι αιχμάλωτοι είχαν θανατωθεί. Λίγο αργότερα, οι Αθηναίοι έστειλα στρατό στην Πλάταια με εφοδιοπομπή, άφησαν φρουρά και παράλαβαν τους ανίκανους και τα γυναικόπαιδα.